

N:r 49.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 16 mars 1909.
— — — — Andra Kammaren — 16 — 1909.

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående villkorlig doms användande utan inskränkning beträffande fylleri eller därmed sammanhängande förseelser.

(Lagutskottets utlåtande n:o 17.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag har enskild motionär framställt förslag om verkställande af utredning i fråga om användande af villkorlig dom utan inskränkning beträffande fylleri eller därmed sammanhängande förseelser.

Enligt den erfarenhet, som vunnits under de två år institutet villkorlig dom tillämpats, hafva verkningarna däraf visat sig synnerligen tillfredsställande. För att än fullständigare ernå det syfte, man med denna lagstiftning velat vinna, beslöt nästlidet års Riksdag aflåta skrifvelse till

Eders Kungl. Maj:t med begäran om utredning, huruvida och i hvad mån ett öfvervakande öfver villkorligt dömda lämpligen kunde anordnas. Att under sådana förhållanden tanken på en vidsträcktare och mera effektiv tillämpning af detta rättsinstitut framställer sig och önskingar göra sig hörda om ett fortsättande på den inslagna vägen, ligger i öppen dag.

Erfarenheten har visat, att enligt gällande lag angående villkorlig dom sådan dom endast i sällsynta fall kommit till användning i fråga om bötesstraff. Anledningen härtill är naturligen i främsta rummet att söka i den begränsning, som lagen själf gifvit åt ifrågavarande institut vid fråga om bötesstraff, då för dess tillämpning beträffande sådana straff gjorts till förutsättning, att anledning finnes antaga, att den tilltalade till följd af fattigdom och bristande förvärfsförmåga skall nödgas aftjäna böterna med frihetsstraff. Tillvaron af denna förutsättning har naturligen endast sällan ansetts konstaterad. Härtill kommer, att nuvarande system med straffregister och uppgifter till och från detsamma ej är inrättadt och helt visst icke utan svårighet skulle kunna inrättas för en vidsträcktare användning af villkorlig dom vid bötesstraff.

Att motionären särskildt beaktat fylleri och därmed sammanhängande förseelser framför andra fall, där bötesstraff ådömas, torde hafva berott dels på dessa förseelsers öfvervägande stora antal i förhållande till öfriga fall, där böter ådömas, dels ock på den ringa effektiviteten af ett bötesstraff eller ett sådant kortvarigt fängelsestraff, hvartill böter förvandlats, å särskildt de personer, som begå fylleriförseelser. Förnämligast ur sistnämnda synpunkt synes det Riksdagen önskvärdt, att möjlighet beredes att i större utsträckning än för närvarande kan ske inverka på den felande genom den återhållande varning, som en villkorlig dom kan för honom innebära. I de fall, där en fylleriförseelse begåtts af mera tillfälliga orsaker eller eljest under omständigheter, som ej sammanhänga med ett mer eller mindre inrotadt dryckenskapsbegär, torde ofta en gynnsam verkan af en sådan dom ej uteblifva. I andra fall åter, då förseelsen härleder sig från en dryckenskapslast, som blifvit en försvagad vilja öfvermäktig, lärer föga hopp finnas, att det återhållande moment, som en villkorlig dom kan innebära, skall kunna visa sig verksamt. Härutinnan får naturligen pröfning i hvarje fall äga rum af domstolen, hvilken synes böra tillkomma största möjliga frihet att bestämma, när villkorlig dom, som här ifrågasatts, lämpligen bör användas.

Å andra sidan måste beaktas, att en utsträckning af användningen af villkorlig dom endast i fråga om bötesstraff för fylleriförseelser skulle

kunna skapa den föreställningen, att särskildt detta slags förseelser vore mindre svåra och från samhällets synpunkt mera ursäktliga än andra förseelser, för hvilka bötesstraff ådömas. Ur denna synpunkt synes det Riksdagen med skäl kunna ifrågasättas, om ej med en sådan utsträckning af den villkorliga domens användbarhet, som ofvan tillämnats, lämpligen bör följa enahanda möjlighet för dess tillämpning äfven vid fråga om bötesstraff för andra förseelser.

Hvad beträffar den redan berörda frågan om villkorliga bötesdomars registrering torde, som motionären ifrågasatt, en förändring af nu gällande föreskrifter i detta afseende böra blifva en följd af utsikten till en betydligt större förekomst af dylika domar. Skulle nämligen till straffregistret, sådant det för närvarande är anordnad, inflyta uppgifter angående villkorliga domar i den omfattning, som är att förvänta af den ifrågasatta utsträckningen, torde man, förutom ökad arbete för domstolarna och ökad tidsutdräkt för den tilltalade, kunna befara, att straffregistret svälde ut till sådan omfattning, att dess användande blefve förenadt med betydande svårigheter. I hvarje fall skulle säkerligen ett dylikt ökad tillflöde af uppgifter till straffregistret nödvändiggöra betydligt ökade kostnader för dess förande. Motionären har med fästadt afseende å de olägenheter, som skulle föranledas af att det centrala straffregistret finge en alltför stor omfattning, satt i fråga, att vid hvarje domstol skulle upprättas ett särskildt straffregister öfver dem, som vid samma domstol dömts till böter för af motionären åsyftade förseelser eller som i anledning af dylika förseelser erhållit villkorlig dom. Efter hvad som meddelats Riksdagen, lära sådana lokala register angående för vissa förseelser lagförda personer redan för närvarande föras vid en del rådstufvurätter i större städer. Utan att närmare uttala sig angående huru härmed lämpligast bör förhållas, har Riksdagen beträffande en olägenhet, som skulle kunna följa af ett sådant system — nämligen att straff understundom kunde komma att ådömas, utan att hänsyn toges till förut meddelad villkorlig dom — ansett sig böra erinra, dels att detta lärer kunna inträffa redan enligt gällande rätt, dels ock att man med afseende å de ifrågavarande förseelsernas beskaffenhet ej torde böra tillmäta den antydda olägenheten allför stor betydelse.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, får Riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, huruvida och på hvilka villkor villkorlig dom må komma till användning jämväl beträffande personer, som för fylleri och därmed sammanhängande förseelser

dömts till böter, utan afseende å den omständigheten, huruvida vid domens afkunnande kan antagas, att den tilltalade skall nödgas aftjäna böterna med frihetsstraff, samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 16 mars 1909.

Med undersåtlig vörtnad.
